1664

EXCERPTA
EX LIBRO
CVI TITVLVS EST:

AMADÆI GVIMENII, Lomarensis, olim, primarij S. Theolog. Professoris opusculum singularia universæ ferè Theologiæ Moralis complectens, &c.

LVGDVNI,

Sumptibus Phil. Borde, Laurentij Arnaud, Petri Borde, & Guillelm. Barbier.

M. DC. LXIV.

Cum Approbatione & Permissu Superiorum.

EXCERPTA EX LIBRO

cui titulus est : *AMADÆI GVIMENII, Lomarensis, olim primarij S. Theolog. Professoris opusculum, singularia universæ ferè Theologiæ Moralis complectens &c.*

LVGDVNI, sumpt. Phil. Borde, Laurentij Arnaud, Petri Borde, & Guill. Barbier.

M. DC. LXIV.

Cum Approbatione & Permissu Superiorum.

DE EBRIETATE.

Pag. 3. nu. 1.

IRVM non est quod hi Doctores, doceant ebrietatem esse licitam ad vitandam mortem, quandò alij ad conservandam etiam salutem licere putant.

p. 70. Ad evitandum grave malum, quod aliter vitari non potest, licitum est inebriare authorem.

p.108 n.2. Ex quo principio se inebriantem ad vitandam mortem ab extrinseco aliter imminentem, excusant à culpâ.

DE HOMICIDIO.

p. 6. Licitum est desiderare alteri mortem, & de illâ gaudere, non quatenùs illi malâ; sed quatenùs tibi bonâ. v.g. Vt ei in bonis succedas.

p.7. n.2. A mortali excusatur mater, quæ mortem filiabus exoptat, quia occasione ipsarum malè secum agitur à marito, aut injuriis afficitur.

p,86. n.2. & 3. Quandò contumeliosus non speratur se cohibiturus sed perstiturus in contumeliâ semel dictâ, aut alias aggressurus, is qui eam patitur, potest licitè illi dicere mentiris, en strictius loquitur quàm Sotus & reliqui Doctores, & sanè difficilè videtur quod hoc non liceat.

p.87. n.3. Videatur Caramuel in Theologiâ fundamentali n. 115. vbi ait viginti & plures Doctores asserere eum qui imponit falsum testimo-

nium alicui vt suam justitiam & honorem defendat non peccare mortaliter, cur ergò peccabit ex eo quòd convitianti dicat mentiris? & quidem si pro defensione honoris licet alterum occidere; cur non & vocare mendacem?

pag. 98. n. 2. Credo quòd per injuriam percussus possit statim repercutere, etiamsi invasor non deberet ultrà progredi sed ad vitandam ignominiam & dedecus posset qui colaphum exempli gratiâ accepit, gladio statim repercutere non ad sumendam vindictam sed ad vitandam infamiam.

pag. 94. Potest etiam interfici qui virum aliquem honoratum convitiis & maledictis afficit nec potest aliter cogi ut taceat, talis enim est invasor honoris.

Respondeo esse cuipiam licitum prædictum injuriantem & detrahentem notabiliter famam alicujus clàm occidere si nullâ aliâ viâ talis famæ læsionem evitare, quem in praxi tamen difficile est hoc modo deffensionis uti.

Fol. 102. Nescio ab alio quàm à Basilio Pontio improbabilem dici (opinionem asserentem patrem posse occidere filiam in adulterio deprehensam & maritum similiter uxorem) me enim Iudice stando authoritati est probabilis & stando rationi quam debuisset præcallere Basilius certa & evidens.

DE DVELLO.

p. 88. n. 3. Possentque pro illâ citari Doctores asserentes honoris defendendi causâ non solùm licere acceptare duellum absque animo pugnandi sed etiam ad illud provocare.

p. 89. n. 5. Ad vitandam infamiam quandò prudenter judicatur non superesse aliud remedium nisi acceptatio & in præfixum locum egressio, quamvis sequatur congressio & ex istâ mors, vel vulneratio alicujus concertantium, licitè potest acceptari, idem *dici debet de oblatione*,

DE PROBABILITATE.

p. 27. n. 1. Ex authoritate unius tantum posse quem illam *(nempè opinionem)* in praxi amplecti, licet à principiis intrinsecis falsam & improbabilem existimet.

p. 28. n. 3. En quot Doctores militent pro Sententiâ Tanneri, cujus unius authoritas sufficeret ad efficiendam probabilem

Item dicit idem, quod frater simplex vel quilibet homo cum salute potest sequi in consiliis quamcunque opinionem voluerit dummodò alicujus magni Doctoris opinionem sequatur, sic ille & merito, nam vnicum gravem Doctorem constituere opinionem extrinsécè probabilem docent quatuor super viginti Doctores,

p. 191. n. 4. Puto omnia esse hodie meliùs examinata & hanc ob rem, in omni materiâ & præcipuè in morali, libentiùs juniores quàm antiquiores lego & sequor.

p. 27. Prop. 1. Quamvis opinio sit falsa potest quilibet tutâ conscientiâ

illam practicè ſequi propter authoritatem docentis.

n. 1. Vbi cum pluribus aliis exiſtimat eum qui judicat aliorum opinionem improbabilem à principiis intrinſecis, poſſe nihilominùs ab extrinſecis propter authoritatem docentis, judicare probabilem & iuxtà illam operari : quæ doctrina ferè communis eſt inter Doctores.

DE CHARITATE.

p.66.n.3. Et illam amplectuntur non ignobiles Magiſtri, atque Doctores, quandò defendunt Præceptum Charitatis per ſe tantùm obligare in articulo mortis.

p.98. Præceptum affirmativum amoris Dei & proximi non eſſe ſpeciale ſed generale, cui per aliorum præceptorum adimpletionem ſatisfit.

DE CORRECTIONE FRATERNA.

p.74.n.7. Probatur multipliciter, quòd ille ordo procedendi evangelicus neminem obliget vt præceptum vt communiter accipitur à Theologis pro lege obligante ad mortale peccatum, ejus tranſgreſſores. Fruſtra excipiuntur tot caſus & conditiones ab illo præcepto evangelico quia non datur tale præceptum cùm ſecundum naturale Præceptum Charitatis correctio fraterna debeat regulari, &c. tertio loco oſtendetur id quod gravius eſt, præceptum illud pernicioſum fore, nedum inutile : Præcepta vero Chriſti eſſe verè vtilia teſtatur ipſe Dominus Eſaiæ 48. *Ego Dominus docens utilia.*

DE MISSA ET COMMVNIONE.

p.127. n. 3. Dico tradentem ſtipendium taxatum, *(Sacerdoti Miſſam celebranti)* retentâ ſibi parte minori, aut etiam majori, non peccare mortaliter nec teneri ad reſtitutionem &c. Quia nulli infertur damnum neque injuria, ſed ſolum fit contrà ſimplicem prohibitionem quod non poteſt eſſe niſi peccatum veniale.

p.237.n.3. Addunt alij nullum dari Præceptum divinum Communionis, ſed tantùm Eccleſiaſticum ; ac proinde ſecluſo Præcepto Eccleſiæ, non peccaturum qui in totâ vitâ non communicaret.

DE SIMONIA.

p. 113. n. 2. Non eſſe contrà Iuſtitiam Beneficia Eccleſiaſticā non conferre gratis, quia collator conferens illa Beneficia, pecuniâ interveniente, non exigit illam pro collatione Beneficij ſed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur ; tùm quia dùm excluſis aliis te præfeit

conferendo tibi Beneficium, affectum ad te determinat, & se privat potestate alteri gratificandi, quod est magno pretio æstimabile. Hæc ille qui à fortiori tenetur idem dicere in nostro casu, cum eadem prorsùs militet ratio.

p. 114. n. 5. Electores ad Majoratum vel Cathedram posse pretium accipere ut unum præ alio eligant, eo quòd ejusmodi prælatio cùm huic determinatæ personæ non sit debita & aliunde sit ei valde utilis, pretio æstimabilis est.

p. 149. Non est simonia pacto expresso se obligare ad aliquid temporale pro spirituali ex gratitudine conferendum.

p. 150 n. 2. Ex pacto velle, non est vendere spiritualia, quia pactum non mutat materiam actuum.

p. 152. n. 6. Non est simonia donare aliquid temporale, vel ante vel post, ei qui exhibet aliquid spirituale etiam cum intentione quod donatarius moveatur ad dandum spirituale ex gratitudine. Et inferiùs; si quis mutuum daret non ut pretium beneficij Ecclesiastici, sed ut hac ratione provocet amicitiam collatoris aut ut gratiam præstet quam non vult præstare nisi alter statim gratificetur conferendo Beneficium, probabile est nec usuram nec simoniam fore.

p. 155. Qui electores pecuniâ corrumpit ut eum in Generalem Provincialem, Priorem, vel Guardianum eligant, non subjacet pænis contrà simoniacos latis.

DE VSVRA.

p. 158. Mutuanti licitum est aliquid ultrà sortem exigere ratione periculi cui in eâ recuperandâ exponitur.

p. 158. n. 1. col. 2. Quamvis usura sit, si quis recipit aliquid ultrà sortem ratione mutui; non est usura si recipit ratione periculi tantùm ut pretium periculi. Et inferius.

Nullus potest esse ità securus quin possit aliquod intervenire periculum vel saltem aliqua difficultas, vel labor in re habendâ.

p. 160. n. 7. col. 2. Licitum esse mutuanti aliquid ultrà sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum terminum.

p. 161. n. 10. Et si mutuans dicat, non mutuabo nisi ultrà sortem loco interesse aliquid certum solvas, quòd hoc non sit de se illicitum apparet dictis.

p. 163. Licitum est mercatori credito vendere merces pretio rigoroso. v. g. 100. & statim numeratâ pecuniâ eas emere 80. quod est pretium infimum.

p. 166. n. 6. Nec etiam ad rem facit si quis vendat ex necessitate, vel non necessitate oppressus quia necessitas non mutat rei pretium.

n. 7. Posse aliquem emere rem viliùs ab illo qui vendit necessitate compulsus quia ex modo vendendi minuitur pretium rei & merces efficiuntur ultroneæ.

n. 7. Vilescit res non solùm pro tertiâ, sed etiam pro dimidiâ parte quandò quis illam vendere necessitate compellitur.

p. 166. n. 2. col. 2. Si contractui societatis superaddantur contractus assecurationis capitalis & venditionis lucri incerti pro lucro certo ex vi horum licitum est exigere lucrum certum saluâ sorte.

DE FVRTO.

p. 172. Licitum est tabernariis vinum aquâ miscere, & agricolæ triticum paleis, & communi pretio vendere, dummodò deteriora non reddantur, eis quæ communiter venduntur.

p 218. n. 3. Eum qui rem furtivam à latrone accepisset, sciens esse furtivam, non teneri ad ejus seu fructuum restitutionem, etiamsi illis factus sit locupletior, dummodò fur non reddatur impotens ex illâ donatione ad restituendum vero domino, & res ab illo accepta sit vnico vsu consumptibilis, & materia mutui qualis est pecunia, pannum, vinum, &c.

p. 109. n. 3. Vtrum ille qui pecuniam accepit mutuo ut redimeret se à latronibus teneatur restituere, cujus prima ratio difficultandi, pro parte negativâ est, quia tempore necessitatis omnia sunt communia, &c. cum ergo ille qui in latrones incidit fuerit in maximâ necessitate constitutus ut pote in periculo mortis existens, videtur quòd factum sit sibi commune aliquid quod erat alterius, & ità non teneatur ei restituere qui mutuavit ac si esset proprium eius.

p. 282 n. 4. Non solum in extremâ sed in gravi etiam necessitate licitum esse furari, v. g Quandò est periculum amittendi honorem & homini valde inhonestum esset mendicare, dummodò aliter non possit sibi succurrere & habeat animum restituendi cum possit.

DE IVDICIBVS.

p. 113. Quandò litigantes, pro se habent opiniones æque probabiles, potest Iudex pecuniam accipere pro ferendâ sententiâ in favorem vnius præ alio.

n. 1. Quia non accipitur pretium pro Sententiâ tanquam merces functionis, sed quasi compensatio pro commodo parti oblato alteri, & pro illâ electione quæ est pretio æstimabilis.

DE MENDACIO.

p. 111. n. 1. Falsare non est, nec peccatum mortale amissæ scripturæ de hæreditate aut nobilitate, aliam similem efficere, nulli enim fit injuria.

p. 112. n. 3 Nota modo quod si quis privatam aliquam scripturam, aut syngrapham, aut apocham, quâ constaret se certæ quantitati pecuniæ mu-

tuo acceptæ ſatisfeciſſe, falſificaret, quia aliam legitimam à creditore confectam amiſiſſet, nec alio modo probare poſſet ſolutionem, non damnarem peccati mortalis, quia falſificationes hæ privatarum videlicet ſcripturarum non ſunt ità reipub. pernicioſæ.

DE HORIS CANONICIS.

p. 117. n. 6. Eum qui non poteſt ſolus recitare, non teneri admittere ſocium etiam ultrò ſe offerentem, quia recitare cum ſocio eſt favor unicuique conceſſus & nemo tenetur uti favoribus invitus.

DE IVSTIS TRIBVTIS.

p. 34. in tit. Subditi poſſunt juſta tributa non ſolvere.

DE IEIVNIO.

p. 133. Qui habent privilegium edendi ova & lacticinia in Quadrageſimâ poſſunt edere lardum & ſagimen.

p. 134. n. 3. Pueri non obligantur uſque ad duodecimum annum, (abſtinere à carnibus & ovis tempore Quadrageſimali) quandò aliis tenentur Eccleſiæ legibus.

p. 135. n. 2. Materia collationis, olim ſoli fructus erant, nunc autem ſumat quilibet quod vult, nil refert, dummodò parvitas apud pios recepta non excedatur.

p. 136. n. 3. Deducitur ſecundo ſine violatione Ieiunij ſervatâ debitâ quantitate, ſumi poſſe ova, lacticinia, &c. in veſpertinâ refectiunculâ, quandò licitè comeduntur in diebus jejunij (& inferiùs) Poſſunt & nimiùm ſtudentes & capite debiles qui malè non cœnati dormiunt, aliquantulò in hoc largiores eſſe uſque ad paris ovorum eſum poſſe concedit, jejunium cum illis omnibus ſervari poſſe, quæ ejus eſſentiæ neque ſaluti repugnent.

p. 142. Si quis voluntate abſolutâ vellet in die Ieiunij ſæpiùs comedere, ſemper tamen parum cibi ſumendo peccaret mortaliter, ſecùs ſi voluntate conditionatâ in quâ conditione interveniret quòd omnes ſumptiones eſſent veniales.

DE POENITENTIA.

p. 210. Prælatus qui ex confeſſione Sacramentali ſubditi peccata cognoſcit, poteſt hujus notitiæ virtute, ab officio ad nutum amovibili eum amovere.

p. 208. Qui habuit copulam cum ſolutâ, ſatisfacit confeſſionis præcep-

to, dicens (commisi cum solutâ grave peccatum contrà castitatem) non explicando copulam.

pag.212.n.8 Advertit etiam M.Ioann.de la Cruz in direct 2 part.de Pœnit. qu. 6. dub. 2. concl. 3. quod si pœnitens absque necessitate manifestavit in confessione complicem sui peccati, non tenetur Confessor complicis peccatum occultare sub sigillo Confessionis, & sic pro bono communi, est manifestandum, sicut & alia secreta naturalia, dùm tamen non explicetur pœnitens.

p. 216. n. 4. Si ipse confessarius petat quantitatem, (furti) ipsum posse dicere, non teneor ad hoc confitendum.

p. 221. Talis infirmus qui amisit loquelam vel usum rationis, si bene vivebat ut bonus & fidelis & frequentabat Confessionem & Communionem, quamvis non petierit Sacramenta, quia ex insperato talia acciderunt debet præsupponi contritus & faciente aliquo Confessionem generalem pro eo sicut fit in populo, Sacerdos faciat absolutionem ab omni Sententiâ & peccato.

p. 224. n. 1?. Quòd si fortè itâ actualiter peccando, subitò destituatur sensibus ut non possit humanitùs loquendo atteri, respondeo tunc non esse præsumendum attritum, atque adeò nec absolvendum docent communiter: sed ego sub prædictâ conditione vix illum regulariter sine absolutione dimitterem, quia rarissimè evenit ut tàm citò sensibus quis dùm actu peccat destituatur, Itaüt vicinus morti non velit suæ saluti consulere per aliquam attritionem, sic ille, & ego cùm è suggestu tractatum de pœnit. discipulis dictavi anno 1645. &c.

p. 226. n. 23. Militant etiam pro hac Sententiâ Doctores alij afferentes agoniam Catholici esse probabile signum tùm contritionis tùm voluntatis confitendi, nàm itâ frequenter contingit inter Catholicos.

p. 233. n. 5 Hanc opinionem benignam fateor, sed nescio an benignior ea quæ non solùm dubitanti, sed certissimè etiam sibi conscio de culpâ lethali, concedit licitum esse, omissâ confessione Eucharistiam sumere, etiam præsente idoneo confessario si speratur idoneior cui devotiùs & securiùs confiteatur.

p. 277. n. 17. Imò addunt alij non solùm eum qui bonâ fide putat se habere dolorem cùm reverà non habeat, sed etiam qui scienter absque ullo prorsùs dolore accedit judicans bonâ fide nòn esse necessarium, confessionem validam & non iterandam efficere. Et paulò inferiùs.

Et secundum aliquos licet cognoscat se peccare lethaliter accedendo scienter sine dolore sufficienti, dum de tali defectu doloris simul cùm aliis peccatis se accuset. Et inferiùs. Quod de accedente etiam absque ullo prorsùs dolore tenet. Fr. Christoval à S. Ioseph.

p. 277. n. 18. Sacramentum in non ponente obicem suum semper habet effectum; & saltem illum qui confitetur cum aliquâ displicentiâ & dolore, sed tamen scienter sine proposito vitandi lethalia efficere confessionem va-

lidam & non iterandam. Docet expresſè Th. Hurtado, &c.

p.278.n.19. Ex his inquit doctrinis, poteſt argui, contritio eſt materia proxima pœnitentiæ deficiente reverà contritione, ergò & deficientibus peccatis: potuit ergò beatiſſima Virgo, licet nec contritionem habuerit nec ullum vel leviſſimum peccatum commiſerit. D. Ioanni confiteri.

DE SVMMO PONTIFICE.

p.177. n. 4. Ideo etiam ad fidem pertinet inhærere determinationi Summi Pontificis in his quæ ſunt Fidei, imò etiam in his quæ ſpectant ad bonos mores, quia in hujuſmodi etiam Eccleſia errare non poteſt, & conſequenter nec caput ejus.

p.60.n.2. De Fide eſſe non poſſe Pontificem errare, &c. Itaüt approbet tanquam conſentaneum Evangelicæ perfectioni quod conſenta neumnon ſit. Tam certa eſt concluſio ut oppoſitum non dubitem eſſe hæreticum.

DE CENSVRIS.

p. 283. Qui Clericum occidit veneno in cibo vel in potu, non incurrit excommunicationem.

p.284. Item excommunicatio Canonis poſita occidenti Clericum aiunt quidam, non incurritur, illum veneno occidendo niſi per vim illum interficeret, probant ex eo quod lex dicat, *Si quis manus violentas, &c.* Sed non occidit illum manibus violentis qui prædicto modo occidit, niſi per vim cogat venenum ſumere, ergò.

n. 3. Si verò excommunicatio lata eſſet contrà committentes homicidium, & quis alteri propinato veneno, ante ejus mortem reſipiſceret, non incurrere excommunicationem.

DE VOTO.

p. 244. Religioſus profeſſus qui Iudicio ſibi probabili crederet, ſibi factam à Deo revelationem de diſpenſatione ad contrahendum matrimonium, poſſet licitè contrahere.

DE IMPVRITATE,

p. 203. Defloratio virginis ſpontè conſentientis, etiam ſub patriâ poteſtate, malitiam tantùm ſimplicis fornicationis continet, & per conſequens circunſtantiam virginitatis in confeſſione explicare non eſt neceſſe.

p. 25, Furtum triginta regalium v. g. majus peccatum eſt quàm ſodomia.

p. 91. n. 4. Licet locare domos meretricibus, non intentione ut peccent, sed ut ibi inhabitent.

Possunt servi deferre litteras, quibus vocantur ad peccandum & eos verbis à suâ dominâ prolatis vocare dum tamen neque eos ad malum incitent, sed solum simpliciter proponant verba dominæ suæ. Et paulò post,

Si ergò hæc licent, quare & non apponere pecuniam in loco patenti, & uxori consulere ut consanguineam visitet? nam etsi conjuncta sint peccato, tamen secundum se & suapte naturâ non sunt peccata & consequeter, propter bonum finem sejungi poterunt à peccato.

Pag. 8. pollutio. pag. 11. inter sponsos. pag. 13. Sentienti. pag. 14. à lanugine. pag. 204. quæras. pag, 251. in conjugatis. pag. 252. conjugati. pag. 253. conjugatus. pag. 257. si conjugatus. pag. 259. addunt. pag. 260. si ergo. pag. 261. si conjugatus. ibid. addet. pag. 262. dicit. pag. 264. videatur. pag. 266. de adstricto.

